

Americká protiraketová základna: příležitost pro ČR

Pavel Příkryl, Eva Palatová

analytici Asociace pro mezinárodní otázky

12. září 2006

■ Úvod

Tento dokument se zabývá bezpečnostními souvislostmi možného umístění základny amerického systému protiraketové obrany na území ČR a obsahuje doporučení postoje České republiky k této otázce.

Cílem autorů je přispět do aktuální debaty na dané téma z perspektivy širších strategických zájmů České republiky. Za podstatná fakta přitom považujeme analýzu aktuálních bezpečnostních hrozeb ovlivňující bezpečnost a stabilitu země i širšího bezpečnostního prostředí v konfrontaci s možnými způsoby jejich omezení, které jsou pro ČR a její partnery dostupné.

Záměrem autorů této analýzy naopak není reagovat na argumenty a protiargumenty, které se objevily v aktuální české politické debatě o umístění amerického systému v ČR - rozbor každého bodu této debaty by se měl stát předmětem dalších analytických příspěvků.

■ Shrnutí

Česká republika by měla usilovat o vybudování americké základny protiraketové obrany na svém území.

Jednou z významných bezpečnostních hrozeb, kterým Česká republika potencionálně čelí, je útok balistickými raketami s konvenční nebo nekonvenční náloží. Zatímco v období studené války šlo do jisté míry úroveň této hrozby kalkulovat v rámci konceptu odstrašení (potenciální útočník nepoužil zbraň z obavy před odvetou), dnešní bezpečnostní prostředí se z tohoto hlediska vyznačuje značnou dávkou nepředvídatelnosti. Balistické rakety má k dispozici a dále vyvíjí řada nespolehlivých režimů (Írán, Severní Korea). Není také vyloučeno, že tyto prostředky budou mít v budoucnu k dispozici i někteří nestátní aktéři se zcela nevypočitatelným jednáním (už dnes má rakety krátkého doletu k dispozici například hnutí Hizballáh). Protiraketový systém se za takových podmínek jeví jako nejlepší způsob, jakým odvrátit tuto hrozbu.

Přes určité technologické problémy amerického protiraketového systému jde prozatím o jedinou alternativu obrany většího území proti hrozbě útoku balistickými raketami. Plány na vývoj a instalaci obdobných defenzivních systémů existují na půdě NATO, nicméně v základní operační

podobě reálně funguje pouze systém budovaný USA; NATO teprve stojí před politickou diskusí o protiraketovém systému, a v dohledné době vlastní komplexní obranu před tímto typem hrozby pravděpodobně nevyvine. Spíše je pravděpodobné, že bude NATO systém budovat jako komplementární a vyhne se tak duplikaci kapacit a investic. Řada evropských zemí již s USA na jejich systému spolupracuje (například Velká Británie nebo Dánsko), řada o spolupráci v současnosti jedná (například Německo).

Washington buduje protiraketovou obranu podle aktuálního konceptu více než 20 let a investoval do jejího vývoje téměř 100 miliard dolarů. Současná americká administrativa opakovaně dala najevo, že protiraketový systém nebude sloužit pouze k ochraně území Spojených států, ale také jejich spojenců a přátel.

Umístění základny americké protiraketové obrany na území ČR znamená navíc nejen technický prostředek ochrany proti jednomu typu závažné hrozby, ale také záruku zapojení Spojených států do širší obrany kontinentu a posílení zájmu Washingtonu o středoevropský prostor. Převzetí většího dílu zodpovědnosti za bezpečnost euroatlantického prostoru by odpovídalo dlouhodobé orientaci české zahraniční politiky na euroatlantické struktury; ve vztahu k USA i k evropským spojencům by posílilo prestiž ČR i její vyjednávací pozici v dalších zahraničně-politických otázkách.

Konkrétní podmínky spolupráce s americkou stranou by měly být předmětem důkladné analýzy ze strany ČR, především pokud jde o právní, ekonomické, finanční i bezpečnostní souvislosti. Armáda ČR by se v případě realizace projektu měla co nejvíce zapojit do činnosti základny a posílit tak vlastní vojenské schopnosti.

Případné rozhodnutí o spolupráci s americkou stranou přísluší Parlamentu ČR, který by ho měl učinit na základě návrhu Vlády ČR a v souladu s ústavními předpisy země. Politický pat, v němž je již několik měsíců uvězněna česká politická scéna brzdí konstruktivní politickou i společenskou debatu o případném zapojení země do tohoto obranného projektu. Vláda Spojených států hodlá rozhodnutí o výběru partnera učinit v následujících měsících – je jisté, že nerozhodne proti vůli politické reprezentace partnerské země. Je tedy otázkou, zda Česká republika kvůli politické krizi posledních měsíců příležitost zapojit se do amerického obranného projektu nepropásne.

■ Co je protiraketová obrana USA

Americký systém protiraketové obrany je komplikovaný konglomerát technických prostředků sloužících k identifikaci, lokalizaci a zničení nepřátelských balistických raket v průběhu jejich jednotlivých letových fází.

Ačkoliv Spojené státy do tohoto defenzivního systému investovaly v průběhu uplynulých dvou desetiletích téměř 100 miliard dolarů (pro představu řádově celý rozpočet na obranu České republiky na několik desítek let), jeho značná část je stále ve fázi vývoje a některé komponenty jsou spíše ideovým záměrem. Systém je nicméně již v současnosti částečně operabilní a aktivně slouží k ochraně USA před útokem balistickými raketami.

Spojené státy vyvíjejí prostředky protiraketové obrany již od poloviny minulého století. V průběhu studené války byl systém limitován smlouvou mezi USA a Sovětským svazem z roku 1972 o protiraketové obraně (ABM - Anti-Ballistic Missile) na ochranu jednoho místa v každé ze signatářských zemí. Plány na úplné pokrytí území Spojených států obranou proti raketám vznikly v polovině 80. let v rámci tzv. Iniciativy strategické obrany (Strategic Defense Initiative) vyhlášené Reaganovou administrativou. Tzv. hvězdné války byly tehdy nicméně spíše politickou proklamací, neboť ochránit celé území Spojených států před potenciálně tisíci sovětskými raketami nebylo tehdy ani dnes technologicky možné.

Po skončení studené války nicméně následující administrativy pokračovaly v postupném vývoji systému. Clintonova administrativa podporovala programy vývoje obrany proti raketám krátkého a středního dosahu, které mohly být použity proti americkým jednotkám na bojišti (TMD - Theatre Missile Defense). Zároveň však v roce 1999 podpořila National Missile Defense Act, který ustanovil „politiku Spojených států směřující k rozmístění Národní protiraketové obrany (NMD – National Missile Defense) schopné ochránit území Spojených států před omezeným útokem balistickými raketami v co nejbližším termínu v závislosti na technologických možnostech.“¹

¹ National Missile Defense Act (Public Law 106-38), 22. července 2006, str. 1.

Nástup Bushovy administrativy znamenal významné posílení programů souvisejících s rozvojem protiraketové obrany. Již v průběhu kampaně Bush označil za cíl vývoj a rozmístění takových technologií na moři, souši i ve vesmíru, které dokáží ochránit americké jednotky na bojišti i území Spojených států a jejich spojenců před útokem rizikových států. Naznačil také, že to bude znamenat „posun za hranice omezení smlouvy ABM“, který umožní „vybudování protiraketové obrany proti hrozbám dnešního světa.“² Od volebních prohlášení nebylo daleko k činům. Hned v prvním roce administrativa předložila Kongresu návrh rozpočtu s více než 60% nárůstem prostředků na protiraketovou obranu (8,3 miliard dolarů pro rok 2002). Spojené státy zároveň v témže roce odstoupily od smlouvy ABM.

■ Aktuální stav

Protiraketová obrana za Bushovy administrativy tak dostala reálné kontury. Agentura pro protiraketovou obranu (MDA - Missile Defense Agency) pracuje nyní na konceptu „vrstvené obrany“, která spočívá v přípravě globálního systému technologií pro zachycení jakýchkoliv nepřátelských raket ve všech jejich letových fázích³. Zástupci Bushovy administrativy navíc opakovaně zdůraznili, že protiraketová obrana má chránit nejen Spojené státy a jejich jednotky v zahraničí, ale také „přátele a spojence“.⁴

Narozdíl od jiných zbrojních projektů však protiraketový systém v současnosti nemá jasný finální koncept. Experti na protiraketovou obranu prosadili, že bude systém budován „inkrementálním způsobem“ podle úspěchů jednotlivých vyvíjených technologií (tento přístup si vysloužil značnou kritiku některých zástupců v Kongresu vzhledem k tomu, že neumožňuje předvídat celkové náklady). Ve vývoji jsou komponenty, které mají být umístěny na zemi (protirakety a radary), na moři (protirakety a radary), ve vzduchu (vysokoenergetický laser na palubě letadla) i ve vesmíru (protirakety, laser a senzory).

V současné době probíhá pilotní operační nasazení protiraket umístěných na pozemních základnách. Pentagon začal rozmisťovat první protirakety v červenci 2004 na základně Ft. Greely na Aljašce. Dnes je zde operativních 9 protiraket a dvě další na letecké základně Vandenberg

² Georgie W. Bush, Remarks on Missile Defense, National Defense University, 1. května 2001.

³ Balistické rakety krátkého doletu (SRBM) = 150 – 799 km, balistické rakety středních doletů (MRBM a IRBM) = 800 – 5499 km, Mezikontinentální balistické rakety (ICBM) => 5500 km. „Startovací fáze“ začíná u raket s dlouhým doletem ihned po vzletu a trvá asi 3 – 5 minut. „Letová fáze“ mimo atmosféru trvá asi 20 minut. „Konečná fáze“ nastává po návratu rakety (nebo hlavičky) do atmosféry a trvá 1 – 2 minuty.

⁴ Např. National Policy on Ballistic Missile Defence Fact Sheet, The White House, 20. května 2003.

v Kalifornii. Do konce dekády je pak plánováno umístění celkem 30 protiraket na obou základnách.

Zbudování obdobné základny jako na Aljašce a v Kalifornii je plánováno i v Evropě, federální rozpočet počítá s položkou určenou na výstavbu evropské části systému od roku 2006. Zatímco základny na pacifickém pobřeží jsou zaměřeny na ochranu USA proti raketám vypáleným z východní Asie (např. Severní Koreje), evropská základna má chránit USA i Evropu samotnou před raketami z území Středního Východu (např. Íránu). Na této základně je plánováno umístění přibližně 10 protiraket, jejichž úkolem je zachytit případné útočné rakety v prostřední letové fázi. Likvidace rakety by se uskutečnila mechanismem „hit-to-kill“ (nárazem), protirakety by tedy nebyly vybaveny žádnou náloží. Podle nejmenovaného experta Pentagonu, citovaného agenturou Associated Press, by základna dokázala před raketovým útokem ochránit nejen Spojené státy, nýbrž také území celé Evropy.⁵

Vedle pozemních základen patří mezi existující komponenty protiraketového systému také zdokonalený systém Patriot PAC-3 pro zachycení raket v konečné fázi. Námořnictvo také v květnu úspěšně otestovalo protiraketu SM-2 vypuštěnou z paluby křižníku Aegis. Do systému identifikace a sledování raket je v současnosti zapojován sofistikovaný X-Radar instalovaný na námořní platformě poblíž Aljašky, stejně jako radary v Grónsku a Velké Británii.

■ Rodící se koalice proti balistickým raketám

Nebezpečí útoku balistickými raketami si uvědomuje řada států. Japonsko nakupuje od Američanů protiraketové systémy z obavy před možným útokem ze strany Severní Koreje. Velká Británie a Dánsko připojily do amerického protiraketového systému své radary včasného varování. O spolupráci s Američany na protiraketových systémech jedná i Austrálie, Německo, Itálie, Norsko, Nizozemsko a Kanada.

Protiraketovou obranou se zabývá rovněž NATO. Na summitu v Praze v roce 2002 organizace zadala vypracování studie o realizovatelnosti projektu úplné protiraketové obrany území členských zemí. V květnu letošního roku byla 10.000-stránková zpráva dokončena s jasným závěrem – protiraketová obrana území NATO je realizovatelným a potřebným komponentem

⁵ Viz: Rzeczpospolita, 26.11.2005.

zajištění bezpečnosti aliance. Vedle protiraketové obrany celého teritoria pracuje NATO na zajištění protiraketové obrany jednotek nasazených na bojišti. Alianční úsilí na poli širšího systému protiraketové obrany však dosud vážně ve fázi studií – pro přechod k realizaci systému chybí politická dohoda všech 26 členských států a především ochota uvolnit finanční prostředky pro takto gigantický projekt. Americký systém proto bude v dohledné době jediným reálným obranným konceptem. V případě, že se NATO v budoucnosti k budování protiraketové obrany odhodlá, lze předpokládat, že nebude vytvářet duplicitní systém, nýbrž že dojde ke koordinaci úsilí mezi aliancí a Spojenými státy.

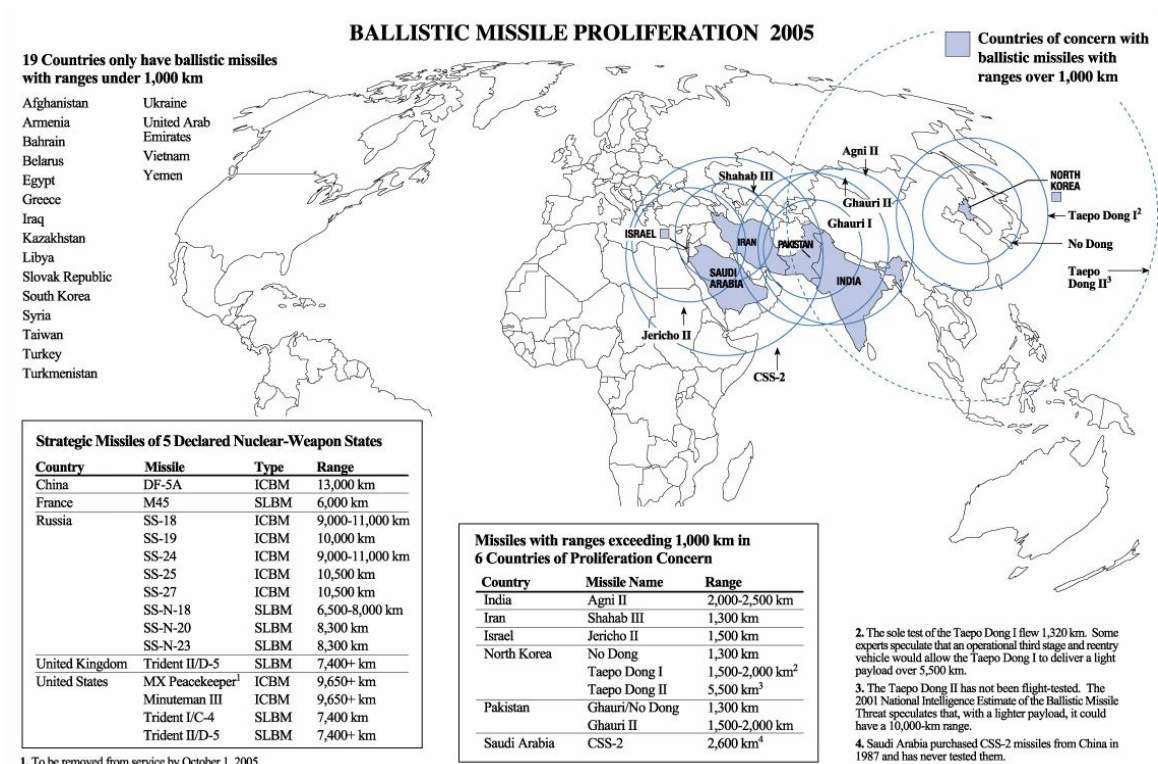
■ Bezpečnostní prostředí Západu a aktuální hrozby

Od dob studené války se bezpečnostní prostředí euroatlantického prostoru radikálně proměnilo. Na místě do jisté míry předvídatelného bipolárního soupeření dnes stojí mnohem složitější systém, ve kterém aktéři nemusí vždy reagovat podle našich očekávání.

Útok zbraněmi hromadného ničení představuje v dnešním světě hlavní bezpečnostní hrozbu a balistická raketa je jedním z nejpravděpodobnějších způsobů jejich přepravy. Akutní nebo potenciální riziko ohrožení oprávněně pociťuje celá řada států, a to minimálně ze dvou důvodů. Zaprvé, balistické rakety se mohou stát, a pravděpodobně stanou, nosiči zbraní hromadného ničení. Tvoří tak jeden z prostředků, kterým může případný útočník, ať už státní nebo nestátní, z velké dálky katastrofálně poškodit území, obyvatelstvo a ekonomiku napadené země. A zadruhé, tuto hrozbu nelze spolehlivě odvrátit jinak, než technicky funkčním defenzivním systémem. Koncept odstrašení v komplikovaném bezpečnostním prostředí ztrácí na účinnosti. U některých režimů nelze spoléhat na racionální vyjednávání a navíc počet a charakter potenciálních protivníků není přesně znám. Globální systém protiraketové obrany může dopadu rakety fyzicky zabránit, zároveň znehodnocuje raketu jako zbraň potenciálního protivníka tím, že demotivuje od jejího vývoje. Samotná existence systému tak může znamenat, že ho nikdy nebude nutné použít. Proto je evidentní, proč se řada západních zemí zapojuje do jediného reálně vyvíjeného globálního systému obrany před tímto typem útoku.

Vývoj raketových technologií jde rychle kupředu a současně roste počet zemí, které jimi disponují. Severní Korea má k dispozici asi 800 balistických raket, včetně raket středního doletu Taepodong-1, z nichž jedna při testu v roce 1998 přeletěla severní Japonsko, a vyvíjí rakety dlouhého doletu Taepodong-2, které mohou potenciálně zasáhnout americkou Hawai nebo

Aljašku. Pro Evropu je aktuálnější hrozba útoku ze Středního Východu. Irán provedl od počátku tohoto roku čtyři raketové testy, včetně testu modifikované balistické střely se středním dosahem Shahab-3 a dlouhým dosahem Shahab-4. Ve vývoji je střela Shahab-5, která spolehlivě zasáhne cíle na celém území Evropy.

Zdroj: Carnegie Endowment for International Peace

Rusko, nástupnický stát hlavního rivala Západu z dob studené války, dává čas od času najevo svou nelibost nad odstoupením Američanů od smlouvy ABM a nad budováním globálního protiraketového projektu. Bushově administrativě se však daří transparentním přístupem k budování základen a komunikací Moskvu přesvědčit, že systém není, a po technické stránce ani nemůže být, namířen proti Rusku: kromě toho, že rakety mají výlučně obranný charakter, nemohou narušit americko-ruskou rovnováhu v odstrašení. Deset protiraket, které mají být umístěny na evropské základně, nemá šanci čelit případnému útoku Ruska, jež disponuje více než tisícovkou balistických zbraní. I geografické umístění základny uprostřed Evropy nelze považovat vzhledem k předpokládaným letovým trasám ruských raket za vhodné. Hlasité vyjadřování kritiky ze strany Moskvy tak lze spíše považovat za součást zahraničně-politické taktiky, v rámci které se

Rusko snaží na Američanech i evropských partnerech výměnou získat vstřícný postoj v některé jiné oblasti vzájemných vztahů.

■ Bezpečnostní zájmy ČR

Zahraniční a bezpečnostní politika České republiky je od dob konce totality nasměrována na integraci do euroatlantických struktur. Vedle hospodářské a politické integrace do Evropské unie má ukotvení v transatlantické alianci garantovat bezpečnost země a umožnit jí bránit se proti hrozbám, kterým není schopna čelit vlastními silami.

Nejnovější vývoj okolo íránského nukleárního i raketového programu signalizuje, že útok balistickými raketami takovou hrozbou bezpochyby je. K tomuto závěru dochází i Bezpečnostní strategie ČR z roku 2003, která mezi strategické zájmy země řadí snižování rizika napadení našeho území zbraněmi hromadného ničení prostřednictvím raket či jiných prostředků. Politiku směřující k aktivní participaci na budování systému, který je schopen zajistit ochranu českého území, lze považovat za cestu k naplnění tohoto strategického zájmu.

Zmiňovaná vládní strategie dále uvádí, že bezpečnost České republiky nelze oddělovat od bezpečnosti euroatlantické oblasti, resp. globální bezpečnostní situace. Bezpečnost euroatlantického prostoru dnes garantují na základě aliančních vazeb především Spojené státy, příspěvek Evropanů k tomuto statku je nesrovnatelně menší. ČR plní v rámci tohoto bezpečnostního celku dílčí úkoly (např. česká protichemická jednotka v rámci NATO, či budování česko-slovenské battlegroup pod hlavičkou EU). Poskytnutí půdy pro protiraketovou základnu by dále posílilo náš podíl na bezpečnosti celého prostoru: ačkoliv bude základna součástí americké obrany, jejím cílem, i z hlediska zájmů Spojených států, je chránit také bezpečnost evropského kontinentu. Jak již bylo zmíněno výše, protiraketové plány NATO nebudou v dohledné době představovat reálnou alternativu k americkému systému, spíše budou budovány jako systém doplňující existující komponenty americké protiraketové obrany.

Pro Českou republiku by umístění základny na našem území znamenalo prohloubení česko-amerických vztahů a posílení zájmu Spojených států o dění v ČR i v celém středoevropském prostoru. Je třeba si uvědomit, že prioritní pozornost, kterou USA věnovaly Evropě v posledních 60 letech není zdaleka samozřejmá – již dnes se od Atlantiku stáčí do prostoru Pacifiku a do oblasti Středního východu. Pro Českou republiku je však z geopolitického hlediska vitální zájem

Spojených států o střední Evropu udržet. Umístění americké základny k tomu skýtá dobrou příležitost.

Zároveň je třeba zdůraznit, že obavy ze zúžení manévrovacího prostoru české zahraniční politiky vůči partnerům v rámci EU i NATO, které bývají někdy uváděny jako argument proti spolupráci na americkém protiraketovém systému, jsou liché: umístění části systému protiraketové obrany na českém území vzhledem k jeho čistě defenzivnímu charakteru nijak nesouvisí s operativním směřováním české zahraniční politiky a nijak nepropojuje zahraniční politiku Washingtonu se zahraniční politikou vytvářenou v Černínském paláci. Účast na americkém systému protiraketové obrany taktéž nijak nepředjímá přístup české diplomacie vůči žádnému světovému regionu, žádnému z partnerů ani vůči jednotlivým projektům, na kterých je postupně budována evropská bezpečnostní politika. Pro Českou republiku by podobně jako pro další evropské členy Severoatlantické aliance, kteří na systému již spolupracují či o takové spolupráci uvažují, neznamenalo zapojení do amerického systému štěpení aliance či budování alternativy ke spojeneckým závazkům převzatým v rámci NATO.

■ Kontext případného umístění systému v ČR

Z debaty, která na české politické scéně proběhla v posledních týdnech, by se mohlo zdát, že nám Američané svůj protiraketový systém vnucují, či že ČR žádají o jeho umístění, a my zvažujeme, zda jim v této věci vyjdeme vstříc. Již výše zmíněný nástin bezpečnostních zájmů ČR signalizuje, že tomu tak není.

Z americké strany jde o sondování možnosti partnerské spolupráce na budování systému, který má bránit území USA i evropských spojenců. Konkrétní podmínky této spolupráce by teprve měla česká strana (dostane-li od Washingtonu oficiální nabídku) pečlivě zanalyzovat a s americkými partnery vyjednat. Pohled na fungování různých typů amerických základen v jiných částech Evropy ukazuje, že neexistuje jednotný model či univerzální diktát Spojených států, nýbrž že je na každé vládě, jakých podmínek v jednání dosáhne. To se týká jak jurisdikce nad základnou a s ní spojeným vojenským personálem (je možné předpokládat, že by američtí vojáci spadali pod

českou jurisdikci podle zavedené alianční praxe⁶), tak řídicích struktur či ekonomických podmínek, jež se promítnou do rozvoje daného regionu.

Spolupráce na budování základny by pro ČR – v případě zručného vyjednávání – mohla znamenat přístup k novým technologiím a vojenským dovednostem, příliv investic, rozvoj infrastruktury a pravděpodobně i nová pracovní místa. Vedle posílení obrany českého území by tak Česká republika po zahraničně-politické stránce mohla získat silnější postavení pro sledování vlastních zájmů vůči Washingtonu – to by se mohlo hodit nejen při vyjednávání o otázkách typu víz pro české občany.

Ve věci možného budování základny bylo vedle ČR osloveno i Polsko, kde se vláda (navzdory vlažnému postoji občanů – pouze čtyři z deseti Poláků podporují umístění základny v Polsku⁷) k projektu staví jednoznačně a rozhodně podporuje vybudování části systému na svém území.

V České republice je situace naprosto odlišná: většina občanů je podle průzkumů veřejného mínění taktéž proti umístění základny na území ČR, avšak vzhledem k tomu, že stále trvá povolební pat a není jasné, kdo převezme zodpovědnost za vývoj země v dalších letech, nemá Česká republika vládu, která by uchopila zodpovědnost za bezpečnost země a angažovala se v politické a společenské diskusi. Úvahy špiček některých politických stran o přenechání problému referendu dále oslabují důvěryhodnost ČR jako partnera pro bezpečnostní projekt tohoto typu.

Pro Washington budou při rozhodování o výběru partnerské země přitom vedle technických podmínek v dané zemi (charakter terénu, složení půdy, ekologické vlivy) určující především podmínky politické: je jisté, že americká vláda nerozhodne proti vůli politické reprezentace dané země. Vzhledem k tomu, že politické rozhodnutí o výběru a oficiálním oslovení partnera má proběhnout v následujících měsících, je otázkou, zda má Česká republika vůbec ještě šanci stát se pro Spojené státy vážným kandidátem.

⁶ NATO Status-of-Forces Agreement (SOFA).

⁷ Viz zpravodajství Agence France Presse, 10.8.2006.

■ Doporučení postupu ČR

Z výše uvedeného plyne, že je z pohledu bezpečnostních zájmů České republiky i z pohledu širší politické a bezpečnostní koncepce ČR v zájmu naší země účastnit se výstavby protiraketového systému USA a umožnit vybudování základny na našem území.

Vrcholná politická reprezentace státu by měla přijmout jasné stanovisko ve prospěch vybudování základny a poskytnout tak podporu dosavadní práci vyjednávacích týmů ministerstev zahraničí a obrany. Jedině jasný politický signál z české strany zajistí možnost umístění základny na našem území a šanci na naši aktivní participaci v systému protiraketové obrany.

Případné konkrétní dohodě s Američany však musí předcházet důkladná analýza veškerých podmínek spolupráce se zaměřením na právní, ekonomické a finanční aspekty. Součástí česko-americké dohody by měl být závazek americké strany, že raketová obrana bude sloužit i k ochraně evropských spojenců a že na základně bude umístěno pouze zařízení protiraketové obrany.

Rozhodnutí o umístění základny na území České republiky musí předcházet informační kampaň připravená vládou ČR, která by zasvětila odbornou i obecnou veřejnost do podstaty zapojení do systému a jeho širšího zasazení do strategických zájmů země.

Učinění samotného rozhodnutí přísluší Parlamentu ČR, a to na návrh vlády ČR a v souladu s ústavními předpisy. Rozhodování o otázkách, které zásadním způsobem ovlivní bezpečnost země na několik desetiletí, je na politické reprezentaci vybavené demokratickou legitimitou: úkolem politika je nést zodpovědnost za takto závažná rozhodnutí. Občané nemají dostatek komplexních informací o bezpečnosti země, proto tento typ rozhodnutí nemůže být činěn na základě průzkumů veřejného mínění a nepatří do referenda. Lze předpokládat, že kampaň před případným referendem by byla významně ovlivněna krátkodobými politickými zájmy jednotlivých stran. Zahraniční politika přitom musí být postavena na dlouhodobém politickém konsenzu a vizi. Netransparentnost české zahraniční politiky by v tomto ohledu mohla vyústit ve zhoršení vztahů s našimi spojenci.